

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2019. gada 7. augustā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Aldis Laviņš un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 99/2019),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Jūrmalas pilsētas domes 2019. gada 24. janvāra saistošos noteikumus Nr. 4 „Par lokālpilnojuma zemesgabalam 36. līnijā 1202, Jūrmalā, grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu” (turpmāk – Saistošie noteikumi Nr. 4) un Ministru kabineta 2013. gada 15. oktobra noteikumus Nr. 1119 „Grozījumi Ministru kabineta 2004. gada 10. augusta noteikumos Nr. 702 „Dabas parka „Ragakāpa” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 1119) par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 115. pantam.

2. Ar Saistošajiem noteikumiem Nr. 4 ir apstiprināta lokālpilnojuma zemesgabalam 36. līnijā 1202, Jūrmalā, grafiskā daļa, kā arī šīs teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi.

Savukārt ar Noteikumiem Nr. 1119 ir grozīti Ministru kabineta 2004. gada 10. augusta noteikumu Nr. 702 „Dabas parka „Ragakāpa” individuālie

aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 702) atsevišķi punkti un jaunā redakcijā izteikts šo noteikumu 1. un 2. pielikums.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par pašvaldības saistošo noteikumu un Ministru kabineta noteikumu normu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa nosaka: „Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai.” Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts prasa šādu uzskatu juridiski pamatot.

6.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir Jūrmalas iedzīvotājs, kas pēc Saistošo noteikumu Nr. 4 spēkā stāšanās ir vērsies pie vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra,

lūdzot atzīt šos noteikumus par prettiesiskiem un izdot rīkojumu par to darbības apturēšanu. Pieteikumā norādīts, ka Saistošie noteikumi Nr. 4 pārkāpj vairāku dabas aizsardzību regulējošo normatīvo aktu normas, jo pieļauj apbūvi teritorijā, kas atrodas krasta kāpu aizsargjoslā. Tādējādi tie aizskarot viņam Satversmes 115. pantā paredzētās tiesības uz labvēlīgu vidi.

Līdz ar to pieteikums par Saistošo noteikumu Nr. 4 atbilstības izvērtēšanu Satversmes 115. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

6.2. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesai vērtēt arī Noteikumu Nr. 1119 atbilstību Satversmes 115. pantam.

Satversmes tiesa ir vairākkārt atzinusi, ka personas pamattiesību aizskārums ir saprotams tādējādi, ka tieši apstrīdētā norma rada pieteikuma iesniedzējam nelabvēlīgas sekas (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 7. punktu*).

Pieteikumā Satversmes tiesai nav norādīta Noteikumu Nr. 1119 norma, kura varētu radīt Pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums. Tomēr no pieteikuma kopumā secināms, ka par neatbilstošu Satversmes 115. pantam viņš uzskata šo noteikumu 8. punktu, ar kuru Noteikumi Nr. 702 papildināti ar 10. punktu. Šī tiesību norma noteic, ka neitrālā zona izveidota, lai attīstītu publiski pieejamu tūrisma un rekreācijas infrastruktūru, un tajā ir spēkā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kas attiecas uz dabas parkiem, ja šajos noteikumos nav noteikts citādi. Pieteikumā citēta šī tiesību norma un noteikumu projekta anotācijā norādītais, tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka Noteikumu Nr. 1119 8. punkts aizskar Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 115. pantā noteiktās pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.³ panta otro daļu pieteikumu par lietas ierosināšanu attiecībā uz vietējās pašvaldības lokālplānojumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc attiecīgo saistošo noteikumu spēkā stāšanās dienas. Turklāt šādu pieteikumu var iesniegt, ievērojot Teritorijas attīstības plānošanas likumā noteikto lokālplānojuma pārsūdzēšanas kārtību.

Saistošie noteikumi Nr. 4 ir izstrādāti, pamatojoties uz Teritorijas attīstības plānošanas likumu. Tie stājušies spēkā 2019. gada 5. februārī – nākamajā dienā pēc paziņojuma par noteikumu apstiprināšanu publicēšanas oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” [sk.: „Latvijas Vēstnesis”, 2019. gada 4. februāris, Nr. 24 (6363), oficiālās publikācijas Nr. 2019/24.TP2].

Pieteikuma iesniedzējs Teritorijas attīstības plānošanas likuma 27. panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā (datums) vērsās ar iesniegumu pie vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra. Savukārt ministrs secināja, ka nav pamata apturēt Saistošo noteikumu Nr. 4 darbību.

Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2019. gada 24. jūlijā. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir ievērojis likumā noteikto termiņu un kārtību pieteikuma iesniegšanai.

Līdz ar to pieteikums par Saistošo noteikumu Nr. 4 atbilstību Satversmes 115. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.³ panta otrās daļas prasībām.

8. Konstitucionālajai sūdzībai par pašvaldības lokālplānojumu jāatbilst arī pārējām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai.

8.1. Lokālplānojums Teritorijas attīstības plānošanas likuma izpratnē ir normatīvs tiesību akts, kas precizē (detalizē) teritorijas plānojuma noteikumus. Ar lokālplānojumu var grozīt teritorijas plānojumu (sk. *Satversmes tiesas 2014. gada 10. oktobra sprieduma lietā Nr. 2014-04-03 6. punktu*). Pašvaldībai ir plaša rīcības brīvība teritorijas plānojuma satura noteikšanā, tomēr tā ir jāizmanto vienīgi šīs brīvības ārējo robežu ietvaros. Tiesisko ietvaru pareizai rīcības brīvības izmantošanai noteic vispārējie tiesību principi, valsts pārvaldes principi un teritorijas plānošanas principi (sk. *Satversmes tiesas 2017. gada 6. oktobra sprieduma lietā Nr. 2016-24-03 8.1. punktu*).

Satversmes tiesai ir pamats atzīt pašvaldības teritorijas plānojumu vai kādu tā daļu par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normām, ja tā secina, ka teritorijas plānošanas procesā ir pieļauti būtiski pārkāpumi. Būtisku pārkāpumu var kvalificēt pēc vairākiem kritērijiem. Pirmkārt, par būtisku uzskatāms teritorijas plānošanas procesa pārkāpums, kura rezultātā pieņemts citāds, nevis tāds lēmums, kāds būtu bijis, ja pārkāpums nebūtu noticis. Otrkārt, ja ir būtiski pārkāptas sabiedrības tiesības piedalīties teritorijas plānošanā.

Treškārt, par būtiskiem var tikt atzīti arī citi pārkāpumi šajā procesā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 14. punktu un 2017. gada 6. oktobra sprieduma lietā Nr. 2016-24-03 9. punktu*). Turklāt jāņem vērā, ka, izstrādājot teritorijas plānojumu, pašvaldībai ne vienmēr ir jāvadās no valsts pārvaldes iestāžu atzinumiem vai privātpersonu izteiktajiem priekšlikumiem un iebildumiem. Pašvaldībai tie ir rūpīgi jāizvērtē, bet tā ir tiesīga arī noraidīt viedokli, paredzot citu, lietderīgāku rezultātu. Pašvaldības rīcība, izstrādājot teritorijas plānojumu vai tā grozījumus, neaprobežojas vienīgi ar mehānisku likuma normu vai privātpersonu iesniegumos pausto vēlmju pārņemšanu teritorijas plānojumā. Pašvaldība kā pamatojumu atļautās (plānotās) izmantošanas grozīšanai var norādīt arī citus argumentus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2004. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2003-16-05 secinājumu daļas 5. punktu un 2009. gada 19. novembra sprieduma lietā Nr. 2009-09-03 13. punktu*).

Pieteikumā ir sniegts konkrētās situācijas faktisko apstākļu izklāsts, kā arī citēti teritorijas plānošanas jomu regulējošie normatīvie akti un tiesu nolēmumos izteiktās atziņas. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka pašvaldība lokālplānojuma izstrādāšanā un pieņemšanā ir pieļāvusi būtiskus procesuālus pārkāpumus, kas noveda pie plānojuma pretiesiskuma.

8.2. No pieteikuma izriet, ka, pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, Saistošie noteikumi Nr. 4 neatbilst Satversmes 115. pantam tāpēc, ka tie pārkāpj dabas aizsardzības prasības, kas noteiktas Aizsargjoslu likuma 36. pantā.

Aizsargjoslu likuma 6. panta pirmā daļa noteic, ka Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjosla izveidota, lai samazinātu piesārņojuma ietekmi uz Baltijas jūru, saglabātu meža aizsargfunkcijas, novērstu erozijas procesu attīstību, aizsargātu piekrastes ainavas, nodrošinātu piekrastes dabas resursu, arī atpūtai un tūrismam nepieciešamo resursu un citu sabiedrībai nozīmīgu teritoriju saglabāšanu un aizsardzību, kā arī piekrastes dabas resursu līdzsvarotu un ilgstošu izmantošanu.

Satversmes tiesa jau vairākkārt uzsvērusi, ka Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekraste ir nozīmīga dabas vērtība (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2008. gada 27. marta sprieduma lietā Nr. 2007-17-05 16.1. punktu*). Kāpu aizsargjoslai ir liela nozīme bioloģiskās un ainaviskās daudzveidības saglabāšanā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 12. maija sprieduma lietā Nr. 2010-56-03 14. punktu*). Kāpu aizsargjoslā esošo teritoriju un tajās esošā

meža aizsardzības prasības ir noteiktas galvenokārt Aizsargjoslu likumā un uz tā pamata izdotajos normatīvajos tiesību aktos.

Aizsargjoslu likuma 36. pants paredz būtiskus kāpu aizsargjoslā esošā īpašuma lietošanas aprobežojumus, un minētie aprobežojumi ir interpretējami kopsakarā ar šā likuma 6. pantu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2004. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2003-16-05 secinājumu daļas 5.4. punktu*).

Aizsargjoslu likuma 36. panta otrās daļas 3. punkts noteic, ka kāpu aizsargjoslā ir aizliegts celt jaunas ēkas un būves un paplašināt esošās, izņemot gadījumus, kad ēku un būvju celtniecība vai paplašināšana ir paredzēta pašvaldības teritorijas plānojumā, notiek pilsētas teritorijā un šīs darbības ir saskaņotas ar attiecīgo Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi. Papildus tam Aizsargjoslu likuma 36. panta 2.¹ daļa noteic īpašas prasības būvniecības veikšanai.

Saistošie noteikumi Nr. 4 pieļauj noteikta apjoma apbūvi teritorijā, kas atrodas kāpu aizsargjoslā. Likumdevējs ar Aizsargjoslu likuma 36. pantu citstarp ir piešķīris pašvaldībai rīcības brīvību paredzēt pašvaldības teritorijas plānojumā jaunu apbūvi pilsētas teritorijā. Pašvaldības rīcības brīvību lemt par būvniecības pieļaujamību kāpu aizsargjoslā ierobežo šīs aizsargjoslas noteikšanas mērķis. Ciktāl pašvaldība ņem vērā gan šo mērķi, gan vietējo apstākļu specifiku, tai dotās tiesības izlemt citādi nozīmē tādu rīcību, kas vislabākajā veidā saskaņotu dabas vērtību saglabāšanas un attīstības intereses (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2004. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2003-16-05 secinājumu daļas 5.4. punktu*). Prasības būvniecības ieceres realizācijai dabā un būvdarbiem šādā teritorijā nosaka jau minētās Aizsargjoslu likuma, kā arī citu normatīvo aktu normas. Nepieciešamības gadījumā šādas prasības būs tiesīgas noteikt arī atbildīgās valsts iestādes.

Līdz ar to Satversmes tiesa ir atzinusi, ka pašvaldība, ievērojot kāpu aizsargjoslai un tajā esošajam mežam vides tiesību normās noteiktās aizsardzības prasības, ir tiesīga teritorijas plānojumā ietvert normas, kas par atļauto (plānoto) teritorijas izmantošanu nosaka apbūvi arī tādā zemes gabalā, kurš atrodas kāpu aizsargjoslā un kuru daļēji aizņem mežs (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 6. oktobra sprieduma lietā Nr. 2016-24-03 12.5. punktu*).

No minētā izriet, ka, pašvaldība, ievērojot vides tiesību normās noteiktās aizsardzības prasības, ir tiesīga lokālplānojumā ietvert normas, kas par atļauto teritorijas izmantošanu nosaka apbūvi zemes gabalā, kurš atrodas kāpu aizsargjoslā. Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, ka Satversmes 115. pants

aizliedz pašvaldībai noteikt tāda zemes gabala izmantošanas tiesības komerciālai apbūvei, kas atrodas krasta kāpu aizsargjoslā.

Līdz ar to pieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums par Saistošo noteikumu Nr. 4 iespējamo neatbilstību Satversmes 115. pantam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un sesto daļu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 99/2019).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova